

Project Groenland: in dienst van de lokale gemeenschap

Ruud Dorenbos (Platform31)
Bas de Win

Uitgave

Platform31
Den Haag, juni 2015

Postbus 30833, 2500 GV Den Haag
www.platform31.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1 Inzetten op meer bruisende kernen	7
2 Bereikbaar maken en verbeteren van zorgvoorzieningen	9
3 Faciliteren van het lokaal toerisme	11
4 Behoud van cultureel erfgoed	13
5 Uithangbord voor de mogelijkheden van duurzaam ondernemen	15
Bronnen	17

Inleiding

In het dorp De Groeve, gelegen in de gemeente Tynaarlo, hebben lokale ondernemers Patty Groenland en Jeroen Buist het plan opgevat om de oude melkfabriek om te bouwen tot een multifunctioneel complex, genaamd Groenland. De ambitie is om onder andere een lunchcafé, een bed and breakfast en een huisartsenpost/fysiotherapeut in het gebouw te verwezenlijken. Het doel is uiteindelijk om een nieuwe onderneming in de melkfabriek te vestigen, een onderneming die de economische en sociale betekenis van het gebouw nieuw leven inblaast, oftewel een social enterprise.

Platform31 is in het kader van het experimentenprogramma “Het Bedrijvige dorp”, en op verzoek van de provincie Drenthe, aangehaakt bij Groenland. Doelstelling is tweeledig: enerzijds meer bekendheid genereren aan Groenland en anderzijds de vergaarde kennis, die volgt uit het ingezette traject, beschikbaar te stellen aan andere dorpen en instanties met plannen in de richting van een social enterprise.

In deze notitie wordt duidelijk gemaakt dat Groenland met haar initiatief niet alleen het dorp De Groeve een grote dienst kan bewijzen maar ook dat het inspeelt op de visie en het beleid van de gemeente Tynaarlo en de provincie Drenthe. Aan de hand van een vijftal punten - die zijn ontleend aan visie- en beleidsdocumenten van de gemeente Tynaarlo en de provincie Drenthe – wordt dit nader aangetoond.

1 Inzetten op meer bruisende kernen

In de *perspectievennota* van de gemeente Tynaarlo wordt opgemerkt dat 'de dynamiek en initiatieven binnen de grotere en kleinere kernen die van belang zijn voor de lokale identiteit, saamhorigheid en leefbaarheid mogen met teruggang in voorzieningen niet verloren gaan'. Daarom wordt ingezet, in samenspraak met inwoners en ondernemers, op het zoeken naar een invulling voor een aantrekkelijk en groen straatbeeld. Ook zet de gemeente in op het voorkomen en bestrijden van leegstand en verloedering. Initiatieven in oude gebouwen hebben daarbij speciale aandacht; de ontwikkelingsplanologie van de gemeente is er op gericht. De gemeente geeft aan actief in gesprek te gaan met initiatiefnemers van zulke projecten. De inrichting van de openbare ruimte moet zo uitnodigen tot het organiseren van creativiteit en gezelligheid.

In het *collegemanifest* wordt genoemd dat de gemeente een aanjagende functie moet hebben in het bij elkaar brengen van bewoners door middel van het faciliteren van ontmoetingsplaatsen. Tevens wil de gemeente dat iedere inwoner mee moet kunnen doen in het maatschappelijk leven. Dit kan worden bereikt door mensen te stimuleren elkaar vaker te ontmoeten. De gemeente Tynaarlo streeft dan ook naar het bruisender maken van de dorpkernen door het organiseren van creativiteit en gezelligheid.

7

Voor de Provincie Drenthe is leefbaarheid in de dorpskernen één van de peilers in haar beleid. De provincie heeft door *Companen* een onderzoek laten doen naar wat nodig is voor een vitaal platteland. Eén van de aanbevelingen is om in te zetten op gecombineerde voorzieningen in de dorpen. Verder wordt aangeraden om een andere invulling te geven aan leegstaande gebouwen in dorpskernen (bijvoorbeeld door het faciliteren van functieveranderingen of door sloop). In de *voorjaarsnota* van 2014 zegt de provincie de leefbaarheid in dorpen te willen stimuleren door te investeren in projecten die dichtbij de burger staan. In de dorpskernen zal steeds meer voor elkaar moeten worden gezorgd, aangezien de meeste voorzieningen wegtrekken. Om dit te bereiken is het essentieel dat mensen elkaar kunnen blijven ontmoeten.

In de plannen van *Groenland* wordt onder andere ingespeeld op de behoefte van de bewoners van De Groeve naar betere voorzieningen en een centraal ontmoetingspunt. Daarbij wordt ingezet op gecombineerde voorzieningen, zo wordt er bijvoorbeeld naar gestreefd om behalve een ontmoetingsplek ook een klein medisch centrum in te richten.

Groenland wil daarmee een plek creëren waar dorpsgenoten elkaar kunnen treffen en wat kunnen drinken en eten, maar waar men ook voor de zorgbehoefte terecht kan. Ook is de intentie om er een pinautomaat te plaatsen. De melkfabriek wil tevens als plek fungeren waar pakketjes of boodschappen kunnen worden opgehaald.

Dergelijke voorzieningen zijn tegenwoordig steeds minder te vinden in kleine dorpskernen. Het is winst dat Groenland oog heeft voor dergelijke voorzieningen. De leefbaarheid en de saamhorigheid in het dorp zal erdoor toenemen.

2 Bereikbaar maken en verbeteren van zorgvoorzieningen

Voor de gemeente Tynaarlo begint goede zorg bij de bereikbaarheid ervan. In de *kadernota economie* stelt de gemeente dat ze bedrijven en zelfstandigen wil faciliteren door werklocaties te creëren, onder meer voor de toename van de zorgvraag. De gemeente beoogt zorgbedrijven de ruimte te bieden, ook ten aanzien van eerstelijnszorg in woonwijken. De gemeente wil een netwerk van zorgaanbieders initiëren. Ook wil ze kleinschalige initiatieven voor het combineren van wonen en zorg faciliteren. In het *collegemanifest* noemt de gemeente het haar verantwoordelijkheid om mensen, die niet in staat zijn om deel te nemen aan de maatschappij, te helpen. Als mensen niet zelfstandig kunnen functioneren, moeten deze mensen worden ondersteund. De gemeente wil tevens de mensen helpen door eventuele belemmerende drempels om toegang te krijgen tot de maatschappij en zorg, zoveel mogelijk weg te nemen. Daar waar mensen toch nog problemen ondervinden, fungeert de gemeente als vangnet.

Het overheidsbeleid beperkt zo veel als mogelijk de opvang van ouderen in instellingen. Het wordt gestimuleerd om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. Voor ouderen die woonachtig zijn in kleine dorpen is het van belang dat bepaalde voorzieningen, in het bijzonder zorgvoorzieningen, bereikbaar blijven. In het in opdracht van de provincie Drenthe uitgevoerde onderzoek door *Companen* wordt opgemerkt dat mobiliteit voorwaardelijk is voor de bereikbaarheid van onder andere zorg en voorzieningen. Vanzelfsprekend geldt dat het meest voor mensen die minder mobiel zijn (zorgbehoevenden, ouderen maar ook de jeugd). *Companen* ziet vooral oplossingen in burgerinitiatieven maar ook het verbeteren van de digitale bereikbaarheid vormt een belangrijk aangrijpingspunt.

9

In het bedrijfsplan van *Groenland* wordt ingespeeld op de instandhouding van de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen. Zo is er ruimte gereserveerd voor een huisarts om er een medisch centrum te vestigen. Er is plaats voor een wachtkamer, spreek/behandelkamer en pantry. Ook is er ruimte beschikbaar dat kan worden ingericht als oefen-/ therapieruimte. Uiteindelijke doelstelling is te komen tot een gezondheidscentrum dat van grote waarde is voor het dorp. Er zijn inmiddels vergaande gesprekken gaande met een huisarts die zich wil vestigen in de oude melkfabriek. Een dergelijke praktijk, zo dichtbij de lokale bevolking, zal vanzelfsprekend gunstig zijn voor de toegankelijkheid van zorg. Voor de vergrijzende bevolking van de Groeve zal dit als een zeer welkome ontwikkeling worden gezien.

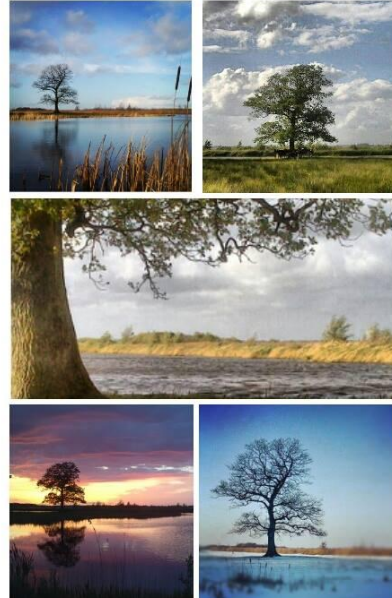
Maar er zijn meer plannen binnen het *Groenland* project gericht op de lokale oudere bevolking. Bij de afhaalfunctie van de avondmaaltijden in het lunchcafé, wordt bijvoorbeeld ook de mogelijkheid gecreëerd om het thuis te laten brengen, met het oog op diegenen die het eten niet kunnen komen ophalen door ouderdom of ziekte. Ook zal de mogelijkheid worden geboden om geregeld samen te eten bij *Groenland*. Zo krijgen de ouderen de kans om elkaar vaker te ontmoeten. Een ander voordeel hiervan is dat de maaltijden zullen kunnen worden bijgewoond door medewerkers van het sociale wijkteam, het WMO-loket of andere dergelijke instanties. Zo leert men elkaar kennen en wordt de drempel voor het vragen om hulp verlaagd. Ook kan zo vroegtijdige signalering van mogelijke problemen worden gerealiseerd, zonder dat het opgedrongen wordt. Al met al kan met deze maatregelen worden bereikt dat ouderen langer thuis kunnen blijven wonen. Hiermee kan veel ellende voorkomen worden en worden onnodige kosten niet gemaakt.

3 Faciliteren van het lokaal toerisme

Toerisme wordt in de *perspectievennota* van de gemeente Tynaarlo genoemd als één van de speerpunten in het kader van de economische ontwikkeling. De gemeente wil graag dat de mooie plekjes goed worden benut en vermarkt, waardoor meer (dag-)toeristen de gemeente bezoeken. In de *kadernota economie* geeft de gemeente ook aan dat ze ondernemers wil faciliteren die investeren in het bevorderen van recreatiemogelijkheden om op deze manier een kwaliteitsimpuls te geven aan de verblijfsrecreatie.

Ook uit het onderzoek van *Companen* komt (niet verrassend) naar voren dat de toeristische sector een belangrijke factor is voor de economie van de provincie Drenthe. Een bedreiging die zij zien voor het toerisme is de eenzijdigheid van het aanbod verblijfsrecreatie. Er is in de provincie Drenthe weinig aanbod om deze groep te faciliteren, terwijl het, in vergelijking met Nederland, veel wordt bezocht door gezinnen met kinderen. Het toerisme in de regio zal naar verwachting gaan toenemen en al deze toeristen moeten ergens kunnen eten, drinken en overnachten. Het aanbod van *Groenland* draagt bij aan een grotere veelzijdigheid, onder andere omdat *Groenland* in de melkfabriek ook twee studio's – vooral geschikt voor gezinnen met kinderen - wil realiseren.

Groenland ligt op een locatie waar veel officiële fietstochten voorbijkomen. De verwachting is dat deze tochten in de komende jaren steeds populairder worden. Omdat middels een quick scan bleek dat het aanbod aan horeca in de directe omgeving en rondom het Zuidlaardermeer beperkt was, is de conclusie getrokken dat er ruimte is voor een lunchcafé en terras met eenvoudige gerechten, passend bij de doelgroep (toeristische fietsers en andere recreanten).

Vanwege de ligging en beoogde functie van de melkfabriek, leent deze zich ook uitstekend om dienst te doen als informatiepunt voor toeristische en landschappelijke instanties. Met Het Drentse Landschap is reeds afgesproken samen een dergelijk informatiepunt te creëren.

4 Behoud van cultureel erfgoed

In de *perspectievennota* van de gemeente Tynaarlo komt naar voren dat het behouden van erfgoed belangrijk is. Concreet betekent dat bijvoorbeeld dat bij nieuwe initiatieven de gemeente – vanuit een coöperatieve houding – er op zal toezien dat op de afgesproken wijze wordt omgegaan met het erfgoed. Het erfgoed wordt ook actief behouden om de recreatie in het gebied aantrekkelijker te maken en mensen in aanraking te laten komen met cultuur. De melkfabriek in De Groeve is door de gemeente als beeldbepalend aangemerkt. In de *structuurvisie cultuurhistorie* staat dat de gemeente deze panden in oude staat wil behouden. Dit houdt in dat de cultuurhistorie moet worden gewaarborgd.

Samen met recreatieve partners zoekt de gemeente naar de beste mogelijkheden om natuur en cultuur 'te vermarkten'. Zo wil de gemeente onderzoeken of kunst en cultuur nog meer kan worden ingezet ten behoeve van recreatie en toerisme. De gemeente vindt het ook van belang dat kinderen op jonge leeftijd bewust in aanraking komen met kunst en cultuur.

In de *voorjaarsnota* van de provincie Drenthe staat dat herbestemming van monumentale en karakteristieke panden hard nodig is. Hiervoor zijn volgens de provincie gezonde economische dragers nodig die, naast behoud en doorontwikkeling van cultureel erfgoed, gunstige effecten hebben op leefbaarheid en werkgelegenheid.

In het *cultuurhistorisch kompas* uit de provincie haar ambitie om de cultuurhistorie in Drenthe te waarborgen. Er zijn gebieden aangewezen die in dit kader extra aandacht krijgen van de provincie. De provincie is van mening dat de cultuurhistorische waarde niet vanzelf zal blijven bestaan en daarom moet er beleid worden gevoerd. Initiatiefnemers moeten in hun planproces duidelijk maken hoe cultuurhistorie in hun ontwikkelingsplan wordt benut en de provincie wil hierbij helpen en begeleiden.

13

Bij de renovatie en de uiteindelijke activiteiten van *Groenland* zal rekening worden gehouden met het erfgoed van de melkfabriek en dit zal ook actief worden uitgedragen. Het uiterlijk van het gebouw zal het karakter houden van een oude melkfabriek en in het lunchcafé zal aandacht worden besteed aan het verleden van het gebouw, doormiddel van een expositie en foto's uit de tijd dat de fabriek nog in

gebruik was. Hierdoor zullen de (jonge) buurtbewoners makkelijk(er) in aanraking komen met de cultuur uit de regio. Bovendien zullen de verblijfsruimtes zodanig worden ingericht, dat het industriële karakter van het pand goed tot zijn recht komt. De intentie is om de bezoekers bewust te maken van het verleden van het gebouw en de regio.

Er zijn voor het lunchcafé ook plannen voor een shop-in-shop waar ambachtelijke producten uit de regio verkocht worden. Hier zal aan ondernemers, producenten en kunstenaars uit de directe omgeving de mogelijkheid worden geboden om een (extra) verkooppunt te genereren. Voorbeelden: Honing uit het dorp, schilderijen of andere kunst, ansichtkaarten met foto's uit bijvoorbeeld het natuurgebied Zuidlaardermeer.

5 Uithangbord voor de mogelijkheden van duurzaam ondernemen

De gemeente Tynaarlo wil activiteiten en initiatieven van dorpen of verenigingen op het gebied van duurzaamheid (collectief zonnepanelen, woningverbetering, verminderen energieverbruik) stimuleren en waar mogelijk wordt er een (financiële) startimpuls gegeven (*perspectiefnota*). Beoogd wordt om in eerste instantie de bewustwording van ondernemers te stimuleren en, uiteindelijk, dat ondernemers elkaar gaan inspireren om duurzamer te ondernemen.

Duurzame energie is voor de provincie Drenthe een centraal beleidsthema. Naast de grote energie opwekkers, mikt de provincie ook op duurzame energie in bijvoorbeeld het MKB. De provincie zet ook in op het opwekken van duurzame wind- en zonne-energie door burgers, dit gebeurt via de campagne *Zon Zoekt Drent*. In de Beleidsverkenning 'Op weg naar een duurzame Drentse energiehuishouding' staat de ambitie om met zoveel mogelijk innovaties te komen tot een duurzamere energieproductie. Er wordt ingezet op methodes die de natuur niet verstoren, zoals zonnepalen en biomassa. Verder wil de provincie meer doen met restwarmte, vooral in de industrie. *Groenland* sluit met het te installeren systeem aan bij zowel de genoemde beleidsverkenning als bij de campagne *Zon Zoekt Drent*.

Groenland heeft de ambitie een uithangbord te zijn in de regio, en een voorbeeld voor andere ondernemers, voor duurzame renovatie en exploitatie. Door energiezuinige renovatie, in combinatie met innovatieve opwekkingsmogelijkheden, wordt beoogd te demonstreren dat het mogelijk is om een energiepositief gebouw te creëren. Het huidige idee is om een waterbak boven in de fabriek te plaatsen, waar het water wordt opgewarmd door zonnecollectoren. Dit water wordt gebruikt om de fabriek te verwarmen en dit genereert enorme besparing op het energie verbruik. Het uiteindelijke doel is om het gebouw zo goed als energieneutraal te maken. Hoe dit te doen, zal verder worden onderzocht in samenwerking met Kenniscentrum NoorderRuimte van de Hanzehogeschool.

Bronnen

Patty Groenland, Bedrijfsplan Groenland, 26 januari 2015

Gemeente Tynaarlo, Perspectievennota 2014

Gemeente Tynaarlo, Kadernota Economie, Tynaarlo Verbindt

Gemeente Tynaarlo, collegemanifest gemeente Tynaarlo 2014-2018, Samenwerking in Vertrouwen

Gemeente Tynaarlo, Voorjaarsnota 2014

Gemeente Tynaarlo, Structuurvisie Cultuurhistorie 2014-2024; Een juweel tussen twee provinciehoofdsteden.

Provincie Drenthe, Jaarstukken 2014

Provincie Drenthe, Cultuurhistorisch Kompas, Hoofdstructuur & beleidsvisie, 2009

Provincie Drenthe, Beleidsverkenning Energiestrategie; Op weg naar een duurzame Drentse energiehuishouding, 2013

Provincie Drenthe, Impuls voor Vitaal Platteland, Companen, 2014

Een uitgave in opdracht van Platform31.

Auteurs : Ruud Dorenbos (Platform31) en Bas de Win
Opmaak : FMZ Tekstverwerking, Vlaardingen

Hoewel grote zorgvuldigheid is betracht bij het samenstellen van dit rapport, aanvaarden Platform31 en de betrokkenen geen enkele aansprakelijkheid uit welke hoofde dan ook voor het gebruik van de in deze publicatie vermelde gegevens.

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt mits de bron wordt vermeld.

Den Haag, juni 2015